

URAD VLADE RS
ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU
IN PO SVETU

urad.slovenci@gov.si

Številka: 004-2/2012/34

Ljubljana, dne 14.12.2012

EVA

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE
REPUBLIKE SLOVENIJE

Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Poročilo o delovnem obisku gospe Ljudmile Novak, ministrice Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, pri slovenski skupnosti v ZDA v času od 23. 11. do 4. 12. 2012 – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 2. in 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05-UPB in 109/08) na ... seji dne ... sprejela naslednji sklep:

Vlada Republike Slovenije se je seznanila s poročilom o delovnem obisku gospe Ljudmile Novak, ministrice Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, pri slovenski skupnosti v ZDA v času od 23. 11. do 4. 12. 2012.

Sklep prejme:

- Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu
- Ministrstvo za zunanje zadeve

2.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- Ljudmila Novak, ministrica, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu
- dr. Zvone Žigon, sekretar, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

2.b Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu Državnega zbora:

/Navedi imena in funkcijo oziroma naziv/

3. Gradivo se sme objaviti na svetovnem spletu:

DA

4.a Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem oziroma skrajšanem postopku v Državnem zboru RS z obrazložitvijo razlogov:

/

4.b Predlog za skrajšanje poslovnih rokov z obrazložitvijo razlogov:

/

5. Kratek povzetek gradiva

Ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu gospa Ljudmila Novak je med 23. novembrom in 4. decembrom 2012 obiskala slovensko skupnost v ZDA. Šlo je za prvi daljši delovni obisk ministrice pri slovenski skupnosti v kakšni čezoceanski državi. Kot prva je bila izbrana država, v kateri živi največje število slovenskih rojakov oziroma potomcev slovenskih izseljencev (ocene o številu oseb slovenskega porekla v ZDA se gibljejo od 200.000 do 250.000).

V tem času se je srečala z rojaki oziroma obiskala slovenske ustanove v Minneapolisu, Chicagu (Lemont, Joliet), Pittsburghu, Milwaukeeju in Clevelandu.

Med najpomembnejšimi dogodki obiska je bilo uradno odprtje predstavništva Centra odličnosti PoliMat iz Ljubljane v Akronu (Ohio), sicer pa se je ministrica srečala z 38 vodilnimi predstavniki slovenskih skupnosti, z županom Clevelanda Frankom Jacksonom, z vodstvom mest Akron (Ohio) in West Allis (Wisconsin), s poslovneži slovenskega rodu, v organizaciji slovenskega lektorata na clevelandski državni univerzi je predavala slušateljem slovenščine, podelila je osem priznanj Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu različnim slovenskim ustanovam in posameznikom za njihovo prizadevno delo ter odprla likovno (Akron) in kiparsko razstavo (Cleveland).

Vse slovenske skupnosti so izrazile veliko zadovoljstvo nad delovnim obiskom ministrice. Ta se je po drugi strani temeljito seznanila z raznolikostjo in delovanjem slovenstva v ZDA ter rojake potrdila v njihovem prizadevanju za ohranjanje slovenske identitete v tujini, spodbudila pa jih je tudi h krepitvi gospodarskega sodelovanja z matično domovino.

V nedeljo, 2. decembra 2012, se je Ljudmila Novak v Clevelandu udeležila volitev predsednika RS. Program obiska in podrobno poročilo v prilogi.

6. Presoja posledic

a)	na javnofinančna sredstva v višini, večji od 40 000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	na usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	na gospodarstvo, posebej na mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	na okolje, kar vključuje tudi prostorske in varstvene vidike	NE
e)	na socialno področje	NE
f)	na dokumenta razvojnega načrtovanja: - na nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja,- na razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna- na razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic, višjih od 40 000 EUR

/

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic, nižjih od 40 000 EUR

Gradivo ne predstavlja nobenih finančnih posledic.		
8. Predstavitev sodelovanja javnosti		
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja		NE
Gradivo je takšne narave, da objava ni potrebna.		
9. Predstavitev medresorskega usklajevanja		
Gradivo se ne posreduje v medresorsko usklajevanje.		
/Datum pošiljanja:/		
/Gradivo je usklajeno:	v celoti / v pretežni meri / delno	
	Bistvena odprta vprašanja: - ...	
	Priložiti mnenja organov, s katerimi gradivo ni usklajeno/	
10. Gradivo je lektorirano		NE
11. Zahteva predlagatelja za		
a)	obravnavo neusklajenega gradiva	NE
b)	za nujnost obravnave	NE
c)	obravnavo gradiva brez sodelovanja javnosti	NE
12. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti		NE
13. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade		NE
14. Gradivo je pripravljeno na podlagi sklepa vlade št. ... z dne ...		
Ljudmila Novak MINISTRICA		

PRILOGA:

- predlog sklepa
- informacija

PREDLOG SKLEPA

Številka:

Datum:

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 2. in 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05-UPB in 109/08) na ... seji dne ... sprejela naslednji

S K L E P

Vlada Republike Slovenije se je seznanila s poročilom o delovnem obisku gospe Ljudmile Novak, ministrice Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, pri slovenski skupnosti v ZDA v času od 23. 11. do 4. 12. 2012.

dr. Božo Predalič
GENERALNI SEKRETAR
VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

Sklep prejme:

- Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu
- Ministrstvo za zunanje zadeve

POROČILO

o delovnem obisku Ljudmile Novak, ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu, pri slovenski skupnosti v ZDA, 23. november – 4. december 2012

Člani delegacije: Ljudmila Novak, ministrica
Dr. Zvone Žigon, sekretar – strokovni sodelavec

Ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu gospa Ljudmila Novak je med 23. novembrom in 4. decembrom 2012 obiskala slovensko skupnost v ZDA. Šlo je za prvi daljši delovni obisk ministrice pri slovenski skupnosti v kakšni čezoceanski državi. Izbrane so bile ZDA, ker tam živi največje število slovenskih rojakov oziroma potomcev slovenskih izseljencev (ocene o številu oseb slovenskega porekla v ZDA se gibljejo od 200.000 do 250.000).

V tem času se je srečala z rojaki oziroma obiskala slovenske ustanove v Minneapolisu, Chicagu (Lemont, Joliet), Pittsburghu, Milwaukeeju in Clevelandu.

Med najpomembnejšimi dogodki obiska je bilo uradno odprtje predstavništva Centra odličnosti PoliMat iz Ljubljane v Akronu (Ohio), sicer pa se je ministrica srečala z 38 vodilnimi predstavniki slovenskih skupnosti, z županom Clevelanda Frankom Jacksonom, z vodstvoma mest Akron (Ohio) in West Allis (Wisconsin), s poslovneži slovenskega rodu, v organizaciji slovenskega lektorata na clevelandski državni univerzi je predavala slušateljem slovenščine, podelila je osem priznanj Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu različnim slovenskim ustanovam in posameznikom za njihovo prizadevno delo ter odprla likovno (Akron) in kiparsko razstavo (Cleveland).

Vse slovenske skupnosti so izrazile veliko zadovoljstvo nad delovnim obiskom ministrice. Ta se je po drugi strani temeljito seznanila z raznolikostjo in delovanjem slovenstva v ZDA ter rojake potrdila v njihovem prizadevanju za ohranjanje slovenske identitete v tujini, hkrati pa jih je spodbudila h krepitvi gospodarskega sodelovanja z matično domovino.

V nedeljo, 2. decembra 2012, se je Ljudmila Novak v Clevelandu udeležila volitev predsednika Republike Slovenije.

Delovni obisk je bil v vseh pogledih uspešen in koristen, za kar gre zahvala tudi organizacijski podpori GK Cleveland in GK Jurčku Žmaucu, sodelovanju VP RS v Washingtonu in asistenci VP RS v Parizu.

Potek (program) obiska

Petek, 23. 11.:

Minneapolis (na letališču): sprejem - srečanje z novim ČK RS Mirom Medvedom in predstavniki slovenske skupnosti, podelitev priznanja Miru Medvedu;

sobota, 24. 11. :

Ogled Slovenskega muzeja polke in dvorane slavnih (Cleveland Slovenian Polka Hall of Fame - PHF)

Studijski intervju za slovensko oddajo, Tony Ovsenik

Udeležba na podelitvi nagrad Polka Fest, Euclid – podelitev priznanja PHF

Udeležba na »Polka maši«

- darilo škofu Edwardu Pevcu

- podelitev priznanja duhovniku Franku Perkovichu;

nedelja, 25. 11.:

Ogled slovenske cerkve sv. Vida, pogovor z župnikom Jožetom Božnarjem

Udeležba na slovenski maši (letni praznik podružnice KSKJ)

Ogled »Vasi sv. Vida« (St. Vitus Village) – varovana stanovanja za slovenske stanovalce

Pogovor z uredništvom mesečnika Slovenski ameriški časi - Slovenian American Times, s člani Slovensko Ameriškega sveta, člani Kluba Nove Slovenije

Obisk na Slovenski Pristavi:

- poklon žrtvam povojnih pobojev ter medvojnim in povojnim žrtvam vseh totalitarizmov
- ogled Pristave
- srečanje s člani Društva upokojencev SP

Obisk dr. Edija Gobca – Slovenski raziskovalni center, pogovor;

ponedeljek, 26. 11.:

Srečanje z županom Clevelanda Frankom Jacksonom

Ogled mestne hiše (kip Toneta Kralja »Slovo« oziroma »Slovenka«)

Akron: - svečano odprtje pisarne PoliMaT Ljubljana – rezanje traku

- navzočnost ob podpisu dogovora PoliMaT z lokalnimi gostitelji o sodelovanju
- osrednji nagovor

Cleveland: - obisk Centra za slovenske študije, lektorata slovenskega jezika, ogled Clevelandske državne univerze – pogovor z dekanom dr. Gregoryjem Sadlekom, lektorjem prof. Luko Zibelnikom

Predavanje in pogovor s študenti o aktualnih ekon-pol. razmerah v RS;

torek, 27. 11.:

Ogled SNPJ letovišča v Enon Valley, Pennsylvania, muzeja, prodajalne,...

Pittsburgh: kosilo, pogovor s predsednikom SNPJ Joejem Evanishem in vodstvom SNPJ

Imperial: obisk nacionalnega sedeža SNPJ

Po koncertu Vlada Kreslina srečanja s slovenskimi poslovneži in raziskovalci;

sreda, 28. 11.:

Chicago, Lemont: ogled cerkve in posestva slovenskih frančiškanov, pogovor s p. Metodom Ogorevcem in še dvema patroma

Joliet: obisk, ogled nacionalnega sedeža KSKJ, Tone Mravle, direktor, in člani vodstva

Joliet: obisk sedeža Slovenske zveze Amerike (SUA, nekoč Slovenska ženska zveza), muzeja, pogovor z vodstvom ter z uredništvom revije *Zarja – The Dawn*

Joliet: ogled slovenske cerkve sv. Jožefa

Lemont: Slovenski kulturni-katoliški center - srečanje z odborniki, učitelji, predstavniki organizacij, ki delujejo v okviru SCC

Podelitev priznanja učiteljici Dani Rebrica Blaze

Izročitev dveh fotografij – darilo KPV, spomin na obisk PV Janeza Janše v Lemontu maja 2012

Branje pozdravnega pisma PV Janeza Janše;

četrtek, 29. 11.:

Chicago: Obisk podjetja Tri Tech (Tine in Lojze Zupančič – semaforji, cestna razsvetljava)

Obisk podjetja Mah Machine Co. (Martin Hozjan, različni stroji, sestavni deli v industriji) Obisk podjetja LPL Financial (Mark Magajne, investicijsko svetovanje)

Milwaukee: University of Wisconsin Milwaukee - Ogled zbirke slovenske glasbene literature v knjižnici

Obisk Triglav Parka – letovišče in sedež Slovenskega kulturnega društva Triglav Milwaukee, srečanje s Slovenci, podelitev priznanja društvu

Mestna hiša občine West Allis (znotraj Milwaukeeja):

- pozdrav predsednika mestnega sveta Toma Lazicha
- koncert zbora Uspeh
- podelitev priznanja Slovenian Arts Program;

petek, 30. 11.:

Cleveland: Obisk sedeža AMLA;

sobota, 1. 12.:

Cleveland: Obisk šole pri Mariji Vnebovzeti, srečanje z učitelji in učenci šole

Ogled Slovenskega kulturnega vrta

Obisk šole sv. Vida, srečanje z učitelji in učenci šole za otroke in za odrasle

Kosilo s Slovenskim Ameriškim svetom

Ogled Slovenskega narodnega doma, Slovenskega muzeja in arhiva, prostorov Slovenskega genealoškega društva, pogovor z vodstvi

Odprtje razstave slovenske kiparke Lučke Koščak;

nedelja, 2. 12.

Udeležba na volitvah Predsednika RS - v prostorih Slovenskega doma za ostarele

Udeležba pri maši v slovenski župniji Marije Vnebovzete

Srečanje s Slovenci, podelitev priznanja župniku Janezu Kumšetu

New York: Slovenska župnija in kulturno središče - srečanje s slovensko skupnostjo, podelitev priznanja p. Krizologu Cimermanu;

ponedeljek, 3. 12.

Obisk podjetja George Sharp (dr. Hilarij Rolih)

Obisk spominskega parka »Ground Zero – 9/11 Memorial«

Pogovor s Slovensko zvezo Amerike (Slovenian Union of America-SUA).

Poročilo po dnevih

Minneapolis, 23. 11. 2012

Srečanje v letališki stavbi s predstavniki slovenske skupnosti v Minnesoti, Podelitev priznanja Miru Medvedu, bodočemu ČK RS v Minnesoti, ob 70-letnici rojstva.

Prvi slovenski priseljenci v ZDA so se naseljevali najprej v Minnesoti, predvsem kot rudarji, v 19. in začetku 20. stoletja. Skozi desetletja se jih je veliko preselilo v mnogo bolj »slovenski« Cleveland, zato je skupnost v Minnesoti oslabela in se razpršila. Veliko rojakov, ki so ostali v MN, se je iz severnih rudarskih krajev (Chisholm, Illy) preselilo v prestolnico in največji kraj v tej zvezni državi Minneapolis. Tamkajšnja skupnost nikoli ni bila tako številčna, da bi si organizirala gradnjo slovenskega kluba, kljub temu pa je dejavna in se občasno dobiva na različnih lokacijah, pripravlja praznovanja dneva državnosti RS, predstavlja Slovenijo na sejmu etničnih skupnosti ipd.

Med najbolj zaslužnimi in dejavnimi člani te skupnosti je slovenski poslovnež Miro Medved. Vlada RS ga je letos potrdila za častnega konzula RS v Minnesoti. G. Medved je organiziral in finančno pokrtil manjši sprejem v konferenčni sobi na letališču. Spremljali so ga njegova soproga, Janez Žakelj, predsednik slovenskega društva v Minneapolisu, Norm Setnikar, eden od ustanoviteljev društva in med najbolj dejavnimi člani, ter mlajši poslovnež Roman Vičič.

Ministrica se je navzočim zahvalila za dobrodošlico in prijazen sprejem ob prvem stiku z ameriškimi tlemi ter jih spodbudila k nadaljnjemu povezovanju s Slovenijo, pri čemer bo po svojih močeh pomagal tudi Urad. Ker je Miro Medved letos praznoval 70 let, mu je podelila **priznanje Urada** v znak zahvale za doslej opravljeno delo - tako njemu kot drugim rojakom, hkrati pa tudi kot spodbudo za bodoče aktivno delo v vlogi častnega konzula RS.

Cleveland, 24. 11. 2012

Ministrica je najprej obiskala **Polka Hall of Fame** - Muzej polke in dvorana slavnih. Muzej ji je razkazal njegov predsednik Joe Valencich, rojen v ZDA. Valencich pogosto predava v Sloveniji, sicer pa v sodelovanju s slovenskimi režiserji in umetniki sodeluje pri produkciji slovenskih dokumentarnih filmov, povezanih s slovenskimi rojaki v ZDA. Ve tudi vse o slovenskem filmu in o slovenskih filmskih igralcih v ZDA (v Hollywoodu idr.). Pred leti je celo kandidiral za direktorja Kinoteke v Ljubljani.

»Cleveland style Polka Hall of Fame and Museum«, kot je polno ime ustanove - oziroma Clevelandski muzej polke in dvorana slavnih - je bil ustanovljen pred 25 leti. Muzej je edini te vrste na svetu, posvečen pa je nastanku, razvoju in vlogi slovenske polke v ZDA in še posebej v slovenski skupnosti v ZDA in Kanadi.

Poleg številnih predmetov iz polpretekle zgodovine prikazuje številne zapise, platinaste, bronaste, srebrne in zlate plošče, Grammyje itd., še posebej veliko pozornost posveča »kralju polke« Franku Yankovichu, ki je v 50. letih dosegel milijonsko naklado oz. prodajo svoje glasbe.

Muzej polke v Clevelandu je gibal »polka – dogajanja« med pripadniki predvsem predvojne (pa tudi povojne) slovenske skupnosti v celotnih ZDA, polka ima tudi po zaslugi tega muzeja posebno mesto v ameriški glasbeni tradiciji, svojo revijo, radijske programe itd.

Polka Hall of Fame je glavni nosilec in promotor vsakoletnega **Polka Festa** v Clevelandu, na katerem se zbere več kot tisoč rojakov iz vseh delov ZDA in Kanade in na katerem podeljujejo priznanja najboljšim in najuspešnejšim skupinam in ustvarjalcem. Glavni organizator je sicer Tony Petkovšek, radijski urednik, ki je 50 let 6 dni na teden vodil oddajo o polki. Zdaj je »upokojen« in oddaja poteka samo še ob sobotah, v sodelovanju z dvema mlajšima sodelavcema (Joe Valencich in Joey Tomsich).

V sklopu tridnevnega dogajanja od 22. do 24. novembra je bil zadnji dan na sporedu tradicionalni gala koncert s podelitvijo omenjenih nagrad – dve je kot častna gostja podelila tudi ministrica in sicer skupaj z Bredo Lončar, urednico slovenskega mesečnika Slovenian American Times - Slovenski ameriški časi.

Ministrica je okoli 500 obiskovalcev, večinoma pripadnikov 3. ali celo 4. generacije Slovencev, ki ne govorijo več slovensko, na kratko nagovorila ter podelila muzeju Polka Hall of Fame priznanje ob 25-letnici nastanka. Priznanje je v imenu muzeja prejel Joe Valencich.

Dan se je zaključil s »**polka mašo**« v hotelu Marriott. Vodil jo je upokojeni škof slovenskega rodu Edward Pevec, somaševal pa je slovenski duhovnik iz Minnesote **Frank Perkovich**, ki je začel s tovrstno mašo. Gre za mašo, pri kateri so znane slovenske narodne ali ponarodele melodije uporabljene pri bogoslužju – z nabožnimi besedili. V začetku leta 2013 praznuje Frank Perkovich 40 let od prve »polka maše«, zato bo letos umeščen v Polka Hall of Fame – v muzeju mu bo namenjen poseben prostor, podobno kot npr. Franku Yankovichu. F. Perkovich je eden glavnih promotorjev slovenstva med sicer dokaj razpršeno slovensko skupnostjo v Minnesoti in to predvsem preko svojega izrazito nekonvencionalnega »polka« maševanja med slovenskimi rojaki.

Ministrica mu je zato po maši podelila priznanje Urada, v krajšem nagovoru pa se je za odprtost do slovenske skupnosti, iz katere izhaja, zahvalila tudi škofu Pevcu.

Cleveland, 25. 11. 2012

Ministrica se je najprej srečala s slovenskim župnikom Jožetom Božnarjem.

Rojen je bil v Sloveniji, na Polhograjskem, sicer pa je sprva deloval v Kanadi, zdaj pa že več desetletij v Clevelandu, v **slovenski župniji sv. Vida**.

Sv. Vid je ena od dveh še dejavnih slovenskih župnij v Clevelandu. Ima dve nedeljski maši, zjutraj »mladinsko«, ki poteka pretežno v angleščini, poje pa mlajši zbor, nato pa še eno v celoti slovensko, namenjeno predvsem stanovalcem »varovanih stanovanj« za ostarele v St. Vitus Village, stavbi čez cesto. Gre za pretežno povojno politično emigracijo. V cerkvi, ki so jo zgradili Slovenci sami, je kapela Brezjanske Marije, poslikana s pretresljivo upodobitvijo povojnih pobojev.

V župniji deluje starejši pevski zbor ter občasno kakovosten združeni pevski zbor pod vodstvom Janeza Sršena (predvsem za božič). Skoraj vsi pevci znanega moškega zbora *Fantje na vasi* prihajajo prav iz te župnije. v Sloveniji so letos gostovali njihovi sinovi, ki so ustanovili skupino *Mi smo mi*.

Tokratna maša je bila posvečena letnemu praznovanju tamkajšnje podružnice KSKJ - »Kranjsko-slovenske katoliške jednote« - ustanovljene 1894. Iz solidarnostnega fonda se je prelevila v finančno ustanovo s slovensko narodno podlago, šteje blizu 27.000 članov po vseh ZDA. Predstavlja konservativni pol slovenstva v ZDA, desetletja v sporu oz. nesodelovanju z SNPJ (progresivna, »levičarska« struja). Njeno članstvo se je »osvežilo« s prihodom povojne politične emigracije in nato še pretežno konservativne ekonomske emigracije v 70. letih.

Nasprotja so z desetletji precej zbledela, ostaja pa sindrom nepovezanosti in nesodelovanja.

(Obisk nacionalnega sedeža KSKJ v Jolietu – Chicago, 28. 11. 2012)

Po maši se je ministrica v prostorih **St. Vitus Village** srečala s člani uredniškega odbora mesečnika **Slovenian American Times – Slovenski ameriški časi in Slovensko Ameriškega sveta**.

Slovenian American Times – Slovenski ameriški časi je mesečnik, ki je nastal takoj po ukinitvi Ameriške domovine, sprva dnevnik, nato tednika, štirinajst dnevnika, mesečnika... (2008) Financirajo ga z naročninami in s sponzorstvi nekaj posameznikov, ki so skoraj vsi tudi člani **Slovenskega ameriškega sveta** (SAS).

SAS predstavlja še edino organizirano, hkrati pa visoko intelektualno in finančno močno skupino politične emigracije v ZDA. Navzoč je bil tudi 98-letni Vinko Lipovec, dolgoletni urednik Ameriške domovine in eden od duhovnih vodij tega združenja.

V daljšem nagovoru se je ministrica zahvalila za sprejem in gostoljubje ter za zvestobo slovenstvu, navzoče pa je spodbudila k še nadaljnjemu sodelovanju in pritegovanju mlajših generacij k delu za

slovenstvo. Povzela in komentirala je tudi trenutne ekonomske, socialne in politične razmere v Sloveniji ter zaključila optimistično – ker smo deloven in iznajdljiv narod, se bomo izvlekli tudi iz teh razmer. Sledila je razprava s številnimi vprašanji navzočih, ki so se nanašala predvsem na politične teme – vprašanja so pokazala, da zelo natančno spremljajo in razumejo dogajanje v domovini.

Popoldan je ministrica Novakova obiskala **Slovensko pristavo**, letovišče slovenske skupnosti. Leta 1961 so jo ustanovili povojni politični emigranti. Obsega kapelico in obeležja v spomin med in po vojni pobitim domobrancem in drugim »žrtvam komunizma in tuje okupacije«, velik sodoben bazen (zgrajen leta 2010), nogometno, košarkarsko in druga igrišča, balinišče, igrala za otroke, novo osrednjo stavbo za prireditve (zgrajeno leta 2009) ipd., park s počitniškimi hišicami in prikolicami, zunanji paviljon in prostor za ples. Predsednica je prvič pripadnica 2. generacije Mary-Ann Vogel. Pristavo je leta 2006 obiskal tudi PV Janša z delegacijo. K izgradnji osrednje stavbe je delno pripomogel tudi USZS, zgradili pa so ga sami rojaki s prostovoljnim delom, prispevki, ob pomoči fundacije Laushe Foundation in nekaterih sponzorjev iz vrst rojakov.

Ministrica se je uvodoma z vencem poklonila spomenu vsem žrtvam povojnih in medvojnih pobojev ter drugim žrtvam komunizma in tuje okupacije. V osrednji stavbi se je srečala s člani Društva upokojencev SP, ki je letos praznovalo 25 let obstoja (za kar je avgusta prejelo priznanje Urada). V nagovoru se je ministrica med drugim zahvalila za ustanovitev Slovenske pristave, ki danes predstavlja najmočnejšo slovensko ustanovo in prihodnost slovenstva v ZDA in ima v svojih vrstah, tudi vodstvenih, mlajšo generacijo.

Ta dan je ministrica obiskala še Slovenski raziskovalni center oziroma njegovega ustanovitelja in vodjo dr. Edija Gobca s soprogo. **Dr. Edi Gobec je** eden najbolj inteligentnih, pišočih in politično angažiranih rojakov v ZDA, izrazito politično profiliran in v svojih nastopih oster kritik slovenske politike in njenih akterjev. Na svojem domu ima ustanovljen inštitut, ki je v bistvu zelo obsežen in odlično urejen arhiv z gradivom predvsem o Slovencih in njihovih potomcih, ki so v ZDA dosegli vidne uspehe v različnih sferah, od politikov in vojakov do astronautov. Za urejenost arhiva ima velike zasluge tudi soproga Milena.

Cleveland, 26. 11. 2012

Dan se je začel z obiskom pri **županu Clevelanda Franku Jacksonu**.

Frank Jackson je bil za župana prvič izvoljen novembra 2005, drugič pa novembra 2009. Ves čas je zelo odprt za sodelovanje s Slovenijo, v mestni hiši je bilo že ob 15-letnici RS pripravljenih več dogodkov in razstava, na stavbi je 5 tednov visela slovenska zastava, 2006. pa je gostil tudi PV Janeza Janšo, ob ogledu slovenske razstave v avli mestne hiše. Leta 2011 je skupaj z delegacijo poslovnih in politikov slovenskega rodu obiskal Slovenijo ter se srečal z več župani, politiki in direktorji.

Mesto Cleveland je bilo nekoč med šestimi najpomembnejšimi mesti v ZDA, zdaj se sooča z odhajanjem prebivalstva, velikimi »soseskami« (neighbourhoods) z ogromno brezposelnostjo, stopnjo kriminala, drogo idr. Slovensko prebivalstvo se je večinoma izselilo v zunanje ležeče soseske, kjer je življenje bistveno bolj varno, standard prebivalstva visok itd. Mesto je izjemno »etnično«, veliko je različnih priseljenjskih skupnosti. Nekoč so prednjačili Slovenci, Čehi, Nemci, Italijani, Grki ipd., danes pa je največ Eritrejcev, Etiopijcev, Albancev, pa tudi Srbov in Hrvatov (bosanskih).

V pogovoru z ministrico je župan Jackson pohvalil sodelovanje s sedanjim in prejšnjim generalnim konzulom RS (Jurček Žmauc, dr. Zvone Žigon) ter pokazal dobro poznavanje naše države. Z obiskom v Sloveniji je bil zelo zadovoljen, zdaj pa v sodelovanju z GK Žmaucem prispeva k odpiranju vrat za gospodarske projekte.

Kljub predhodno izraženi želji s strani USZS na srečanju nista bila navzoča mestna svetnika slovenskega rodu Joe Cimperman in Michael Polensek.

Po pogovoru si je ministrica ogledala še restavriran lesen kip Toneta Kralja Slovenka, ki ga je leta 1938 ob obisku v Clevelandu takratnemu županu podaril ljubljanski župan Juro Adlešič. Kip je bil nato dolga leta v županovi pisarni (pri županu slovenskega rodu Franku Lauschetu in pri vseh naslednjih županah do vključno Georgea Voinovicha), potem pa je izginil. Po zaslugi mestnega svetnika Michaela Polenska so ga našli in nato restavrirali, re-inavguracija pa je bila opravljena leta 2006 ob navzočnosti takratnega VP RS v ZDA Samuela Žbogarja. Kip zdaj stoji v veliki avli mestne hiše.

Po obisku v clevelandski mestni hiši se je ministrica udeležila krajše uvodne poslovne konference v bližnjem mestu Akron. Konference in odprtja pisarne **PoliMaT** se je udeležilo večje število ameriških podjetnikov, predstavnikov mestnih oblasti ter slovenskih znanstvenikov, ki sodelujejo v projektu.

Kljub napovedim ni bilo vice-guvernerke Ohia Mary Taylor, odsotna sta bila tudi župan Akrona Don Plusquellic in predsednik mestnega sveta Marco Sommerville.

V petem največjem mestu Ohia **Akronu**, ki je globalno središče industrije polimerov, je ljubljanski center odličnosti PoliMat ta dan uradno odprl inovacijsko pisarno. V ZDA so letos spomladi že so-organizirali in prevzeli del mednarodne konference o polimerih na področju zdravja, kmetijstva in okolja na Harvard Kennedy School v Cambridgeu, z Akronom pa so navezali stik na pobudo slovenskega veleposlaništva v Washingtonu. Župan Akrona in predstavniki univerze in partnerjev PoliMaTa so septembra obiskali Slovenijo in nekatera PoliMatova ustanovna podjetja. Pisarna je dejansko začela delovati že oktobra. V prihodnjih letih bo v sodelovanju z ameriškiimi znanstveno-raziskovalnimi inštitucijami med drugim pomagala slovenskim podjetjem pri preboju na ameriški trg.

O dogodku so poročali STA, Žurnal 24, Slovenske novice in Slovenia.com, v ZDA pa: glasilo Veleposlaništva RS v Washingtonu, dnevnik Plain Dealer, radio WKSU, Poročevalec mesta Akron, Akron Beacon Journal, Free Week in Ohio.com.

Ministrica je v govoru povedala, da »v Sloveniji premoremo veliko znanja, toda ne trudimo se dovolj, da bi ga prenesli na trg. Prav to vrzel odpravlja Polimat, ki je povezal raziskovalno in razvojno sfero v Sloveniji na področju polimernih materialov in tehnologij. Svoje želje je povezal s poljem gospodarske diplomacije in se ob pomoči Veleposlaništva RS v Washingtonu ter Generalnega konzulata RS v Clevelandu povezal s sedanjimi partnerji v Akronu. Vse to bi bilo gotovo bistveno težje uresničiti brez pomoči dr. Polone Carson, raziskovalke iz Slovenije, ki živi in dela prav v Akronu.« Za njeno vlogo in zasluge se ji je ministrica zahvalila in izrazila upanje, da bodo njenemu zgledu sledili tudi drugi slovenski strokovnjaki, delujoči v ZDA in po svetu.

»S podporo Polimatovemu projektu in Slovensko-ameriškemu poslovnemu klubu tudi USZS skuša prispevati k iskanju izhodov iz krize oziroma slovenskemu gospodarstvu pomagati iskati nove partnerje zunaj meja RS, ki so lahko s svojimi poslovnimi stiki, poznavanjem poslovne kulture v določeni državi in hkrati po drugi strani s poznavanjem in spoštovanjem Slovenije odločilnega pomena za prodor nekega podjetja na tuji trg. USZS podpira dejavnosti Ministrstva za zunanje zadeve in njihovega direktorata za gospodarsko diplomacijo ter DKP RS v tujini, zato smo veseli konkretnega sadu takšnega delovanja oziroma povezovanja PoliMata s sorodnimi gospodarskimi in raziskovalnimi ustanovami v Akronu in širše v ZDA, pa tudi PoliMatovega povezovanja s podjetniki in raziskovalci slovenskega rodu v ZDA.

USZS sicer oblikuje spletni imenik slovenskih poslovnežev v svetu, ki bo omogočil tako njihovo medsebojno povezovanje kot poslovno povezovanje s Slovenijo in slovenskih podjetij z njimi, spodbuja čezmejne gospodarske projekte in organizira poslovne konference, na katerih povezuje predvsem zamejske gospodarske ustanove z regionalnimi gospodarskimi ustanovami in podjetji.

Ministrica je ob tej priložnosti pozdravila ustanovitev **Slovensko-ameriškega poslovnega združenja** (SABA) in izrazila željo, da bi njegovo delovanje hitro obrodilo otipljive sadove v konkretnem povečanem gospodarskem sodelovanju med državama, pri čemer računa tudi na sodelovanje PoliMata.¹

¹ **Polimat** (direktorica Mateja Dermastia): Javno-zasebno partnerstvo za razvoj polimernih materialov in tehnologij. S 75 raziskovalci, ki prihajajo iz javnega in podjetniškega sektorja. Polimat je kot zasebni zavod ustanovilo (2009) 22 partnerjev, iz javnega sektorja univerzi v Ljubljani in Mariboru, Institut Jožef Stefan, Kemijski inštitut ter Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani. Preostalih 17 partnerjev je predstavnikov zasebnega sektorja: Akripol, Helios, Kolektor, Lek, Mitol, Tosama in drugi; s področja izobraževanja je med njimi npr. Visoka šola za tehnologijo polimerov iz Slovenj Gradca.

Po konferenci je sledilo svečano odprtje pisarne PoliMat. Ministrica je trak prerezala skupaj z Robertom Bowmanom, podžupanom, pristojnim za gospodarski razvoj. S tem je bila odprta tudi manjša slikarska razstava del pretežno slovenskih slikarjev ameriškega rodu. Med družabnim srečanjem po odprtju se je ministrica pogovarjala s skupino mladih raziskovalcev iz Slovenije, ki so v Akron prišli na usposabljanje za sodelovanje z ameriškim gospodarstvom oziroma prodor na ameriški trg («spinn-off«).

Istega dne je ministrica obiskala še **Clevelandsko državno univerzo** (Cleveland State U, CSU). Kompleks univerze s skoraj 20.000 študenti ji je razkazal dekan fakultete za družbene vede in jezike dr. Gregory Sadlek, sicer deloma slovenskega rodu. Oglede se je zaključil v pisarni Centra za slovenske študije, v kateri deluje lektorat slovenskega jezika oz. lektor prof. Luka Zibelnik. Lektorat je bil odprt na pobudo GK Cleveland leta 2008. Lektor **Luka Zibelnik** je zelo uspešen in je med najboljšimi slovenskimi lektorji v svetu. Lektorat deluje na CSU – Cleveland State University (nekoliko starejša populacija, stara migracija, Neslovenci) in na Lakeland Community College (večinoma 2., 3. generacija povojne politične in ekonomske migracije), ki je fizično bližje slovenski skupnosti. Prireja tudi razna predavanja gostujočih profesorjev ipd. iz Slovenije. S tem deloma izvaja naloge, ki naj bi jih opravljal Center za slovenske študije. Ta je bil – tako kot lektorat – ustanovljen ob izdatnem sodelovanju CSU, predvsem po zaslugi **dr. Gregoryja Sadleka**. CSU je prispevala pisarno (slovesno odprtje maja 2008, min. Mojca Kucler Dolinar), v kateri je še vedno sedež lektorata in formalno tudi Centra za slo. študije (CSS). Slednji nikoli ni resnično zaživel, saj v njem ni bila zaposlena oseba, ki bi razumela njegovo, pa tudi zato, ker slovensko ministrstvo, pristojno za šolstvo in izobraževanje, po menjavi vlade 2008 ni nadaljevalo s financiranjem.

Zvečer je ministrica Ljudmila Novak v razredu prof. Zibelnika predavala okoli 30 slušateljem. Orisala je nekatere temeljne značilnosti Slovenije in posebno pozornost namenila dogajanju v zadnjih letih in mesecih, ko se naša država sooča z ekonomsko in socialno krizo. Slušatelji so imeli več vprašanj z različnih področij, od stanovanjske oziroma nepremičninske politike do turizma idr.

Na večerji z dr. Sadlekom je bil navzoč tudi prof. dr. **Timothy Pogačar**, potomec Slovencev. Govori slovensko, sicer pa deluje na Bowling Green univerzi (SZ Ohio), kot predstojnik katedre za slovanske jezike. Dolgo je bil predsednik SSS – Society for Slovene Studies, akademskega združenja, ki združuje profesorje in raziskovalce iz ZDA, Slovenije in drugih delov sveta (med člani npr. tudi dr. Dimitriji Rupel, dr. Peter Vodopivec idr.). SSS ima za cilj ustanovitev centra za slovenske študije, težava pa je v tem, da so člani maksimalno razpršeni po vseh ZDA in po svetu, v Clevelandu, kjer je največ Slovencev, pa žal ni intelektualnega zaledja, ki bi nudilo podporo takemu centru.

Pittsburgh, 27. 11. 2012

SNPJ - Slovenska narodna podporna jednota (Slovene National Benefit Society)

Ministrica je najprej obiskala **rekreacijski center SNPJ** v Enon Valley v bližini Pittsburgha. Gre za rekreacijski kompleks z osrednjo stavbo z veliko dvorano za prireditve, barom, restavracijo, bazenom itd., z več paviljoni za poletne dogodke na prostem, velik del pa zasedajo počitniške hišice in prikolice.

Ustanovljen na podlagi javnega razpisa tedanjega ministrstva za znanost in tehnologijo za centre odličnosti leta 2009 v skupni vrednosti 80 milijonov evrov. Na podlagi razpisa je ministrstvo podprlo osem centrov odličnosti, med njimi tudi za polimere. Prejeli so deset milijonov evrov za obdobje štirih let.

PoliMat povezuje raziskovalno in razvojno sfero v Sloveniji na področju polimernih materialov in tehnologij.

V dveh letih delovanja je CO PoliMaT realiziral 67 inovacij, 4 mednarodne patentne prijave, 25 prototipov, 1 spin off podjetje, ki je letos prejelo nagrado Tehnoinovacija za najboljšo inovacijo s področja zelenih tehnologij (PODIM 2012), ter naredil pomembne korake na področju vključevanja v mednarodne mreže znanja, in sicer v Evropi, ZDA, Aziji in Afriki.

V njih letujejo člani SNPJ. V kompleksu je tudi zelo lepo urejen slovenski muzej s slovenskimi narodnimi nošami in predmeti, značilnimi za določene predele Slovenije. s prodajalno slovenskih majic, spominkov, slovarjev, video-gradiva, prehrabnenih izdelkov itd. Vsako leto v juliju priredijo »Slovene Fest«, tridnevno serijo »polka« koncertov, veselic in drugih dogodkov, katerih višek je svečano kronanje novoizvoljene »Miss SNPJ«. Leta 2006 je bil na tem dogodku navzoč tudi PV Janez Janša.

SNPJ ali **Slovenska narodna podporna jednota (Slovene National Benefit Society)** je z več kot 40.000 člani (ustanovljena 1904) največja slovenska organizacija v ZDA. Njej sorodna je Kranjska slovenska katoliška jednota (KSKJ, American Slovenian Catholic Union) s sedežem v Jolietu (ust. 1894). Obe organizaciji sta bili prvotno ustanovljeni z namenom nudenja socialne varnosti slovenskim imigrantom; pomoč v primeru smrti, bolezni, izgubi dela; obenem pa sta članom omogočali druženje ter ohranjanje slovenskih navad in običajev. Zdaj sta zavarovalniški ustanovi, ki pa se štejeta kot neprofitni in imata zato v davčni zakonodaji poseben status. SNPJ poleg finančno-zavarovalniške goji tudi kulturno, športno in prosvetno dejavnost, skrbi za mlajše generacije, štipendira člane itd.

Sedež SNPJ je v razmeroma veliki poslovni stavbi v kraju Imperial v bližini Pittsburgha (blizu 20 zaposlenih, v veliki večini slovenskega porekla). Tu domuje še uredništvo glasila SNPJ **Prosveta**.

Po pogovoru s predsednikom Joejem Evanishem in upravnim odborom SNPJ je sledil koncert Vlada Kreslina, ki se je v teh dneh mudil na kanadsko-ameriški turneji in predstavljal novo-izšlo pesniško zbirko v angleščini.

Na je bilo navzočih nekaj deset pripadnikov različnih generacij slovenskih izseljencev oziroma njihovih potomcev, med njimi tudi nekaj takih, ki so v ZDA zgolj na študiju ali so tja prišli šele pred kratkim.

Ministrica je navzoče na kratko nagovorila, po koncertu pa se je pogovarjala z več na novo priseljenimi državljani RS na temo obeleževanja in ohranjanja slovenstva v Pittsburghu in okolici.

Chicago, 28. 11. 2012

V Chicagu se je ministrica najprej srečala z Martinom Hozjanom, predsednikom Slovenskega kulturnega-katoliškega centra v Lemontu, ki je bil tudi glavni koordinator ministričinih obiskov na tem območju.

Prvo je bilo na vrsti srečanje s slovenskimi frančiškani. Ministrica si je ogledala njihovo posestvo, slovensko cerkev oz. kapelo, ter se srečala s tremi patri. Tudi zemljišče, na katerem stoji slovenski klub, je namreč v lasti **slovenskih frančiškanov**. Ti prebivajo v samostanu. Trije so bili rojeni v Sloveniji, eden pa že v ZDA. Trije pripadajo starejši generaciji, vodja pa je 46-letni pater Metod Ogorevc. Frančiškani izdajajo mesečnik Ave Marija (ureja p. Bernardin Sušnik). Zemljišče je veliko okoli 40 ha, na njem pa so poleg samostana s kapelo in nekoč dejavnega doma za duhovne vaje še pokopališče, prostor za piknike in družabne igre, imitacija Blejskega jezera, kapelica v umetni skali itd.

Obisk se je nadaljeval na **sedežu KSKJ** (Kranjske slovenske katoliške jednote). Sedanji predsednik Tone Mravle odhaja v pokoj, nasledil pa naj bi ga dosedanji podpredsednik, sicer poljskega rodu. Več o KSKJ je bilo že napisano v poročilu o prejšnjem dnevu. Dodati velja, da je ta organizacija nekoliko manj »slovenska« od SNPJ, nima svojega letovišča in tako dobro organiziranih kulturnih in drugih etnično-slovensko obarvanih dejavnosti. Šteje sicer blizu 30.000 članov (SNPJ pa okoli 35.000), na sedežu v Jolietu pa je zaposlenih okoli 15 oseb.

Naslednji je bil na vrsti obisk v prostorih nekdanje **Slovenske ženske zveze** (ust. 1926 v Chicagu). Ta se je leta 2011 preimenovala v **Slovensko ameriško zvezo**, saj je članstvo zelo upadlo, po drugi strani pa se je začel večati odstotek moških članov. Leta 1957 je imela okoli 16.000 članic, delujočih v 65 podružnicah, pred petimi leti okoli 6.000, danes pa ima 4.000 članic in članov, ki se združujejo v 29 podružnicah. Zveza je dolgo predstavljala (in ponekod še vedno) močno slovensko organizacijo. Še vedno imajo vsakoletno konvencijo z dokaj množično udeležbo (500 ali celo več). Članstvo je v zadnjih letih prenehalo upadati. V Jolietu ima poleg Zveze svoj sedež tudi **muzej z arhivom**, v katerem več prostovoljk neutrudno preslikava arhivsko gradivo z napravami, za katere je sredstva

prispeval USZS. Organizacija se srečuje s problemom staranja članstva. Predsednica je **Bonnie Prokup**, pripadnica 2. generacije, ki je v Zvezo vnesla veliko nove energije. Njena sestra **Debby Pohar** je podpredsednica in hkrati urednica glasila **Zarja**.

Bonnie Prokup je ministrici predstavila značilnosti združenja, sledil pa je ogled arhiva in muzeja. Arhiv, ki obsega številne osebne in društvene dokumente, pa tudi vse izdaje revije Zarja-The Dawn, stare molitvenike in druge knjižice idr., je zelo obsežen in SUA bi si želelo, da bi jim Slovenija poslala študente, ki bi lahko po nekaj mesecev urejali arhivsko gradivo. Nad arhivom in muzejem je sveže preurejeno stanovanje z več posteljami, kjer bi lahko prebivali morebitni pomočniki iz RS.

Cerkev Sv. Jožefa leži čez cesto od SUA sedeža in muzeja, v njej so občasno še slovenske maše, predvsem za večje praznike. Zgradili so jo Slovenci v začetku 20. stoletja in večina župnikov je bila slovenskega rodu. V cerkvi je lepo urejena stranska kapela Marije z Brezj. V cerkvi so še vedno mesečne slovenske maše. Sedanji župnik, Irec, je ob spremstvu Slovenca Staneta Markuna odprl cerkev za ministričin ogled.

V zvezni državi Illinois živi do 12.000 oseb slovenskega porekla. V Chicagu ni več slovenskih ustanov, zato pa v bližnjem **Lemontu** (Illinois) deluje **Slovenski katoliški center** (do nedavnega imenovan Slovenki kulturni center – do preimenovanja je prišlo zaradi sistema financiranja oziroma obdavčevanja različnih kategorij neprofitnih združenj), kjer se srečuje večji (in najbolj aktiven) del tam živeče slovenske skupnosti. Z gradnjo prostorov so zaključili leta 1995 iz prostovoljnih prispevkov Slovencev, ki živijo v ZDA, gradnjo centra pa je takrat sofinancirala tudi Vlada RS.

Skupnost je dokaj homogena, sestavljena večinoma iz Prekmurcev in precej Primorcev, uspešno jo vodi Martin Hozjan.

V lepo zgrajenem in vzdrževanem klubu so društveni prostori, dvorana, prostor za slovensko šolo in drugi prostori za različne družabne in športne aktivnosti, vitrina s slovenskimi etnološkimi predmeti ter likovna galerija. Organiziran je pouk slovenskega jezika (v šolskem letu 2010/11 so imeli med 55 in 60 učencev), kulture in zemljepisa, otroška in mladinska sekcija folklorne skupine, moški pevski zbor Špendov, ansambel Veseljaki itd. Ob nedeljah je po maši organizirano slovensko kosilo. V Lemontu deluje tudi Prekmurski klub.

Ministrico je v klubu pričakalo okoli 50 odbornic in odbornikov različnih sekcij, učiteljic in učiteljev itd. Zbrane so nagovorili predsednik Martin Hozjan, novi ravnatelj šole Stane Markun ml., vodja kulturnih dejavnosti Nandi Puc ter ministrica. Ta je po nagovoru, v katerem se je priporočila predvsem za sodelovanje na gospodarskem področju, podelila priznanje Urada **Dani Rebrica Blaze**. Slomškova slovenska šola v Lemontu pri Chicagu je ena najbolje delujočih slovenskih šol v ZDA in edina daleč naokrog na območju osrednjega dela ZDA, predvsem Chicaga z okolico. Dano Rebrica Blaze je bila upraviteljica Slomškove slovenske šole zadnjih 15 let, letos pa praznuje 50-letnico rojstva. Ves čas jo je zelo uspešno vodila (letos je to odgovornost prevzel Stane Markun ml.), zato ji je ministrica na predlog Martina Hozjana podelila priznanje.

Ob koncu je dr. Zvone Žigon prebral pozdravno pismo PV Janeza Janše, ki je društvu v spomin na obisk maja letos preko delegacije poslal tudi dve povečani uokvirjeni fotografiji.

Chicago - Milwaukee, 29. 11. 2012

Ta dan je ministrica Ljudmila Novak obiskala tri slovenska podjetja. Prvo je bilo na vrsti podjetje Tri Tech v lasti **Valentina in Lojzeta Zupančiča**, ukvarja pa se z montažo semaforjev in uličnih svetilk na velikih avtocestnih in drugih križiščih po celotnem (15-milijonskem) območju Chicaga. Čeprav ima več kot 30 zaposlenih, gre še vedno v bistvu za družinsko podjetje, saj v vodstvenem – administrativnem delu sodeluje več članov družin obeh bratov.

Nato si je ministrica ogledala podjetje **Martina Hozjana** MAH Machines, ki zaposluje okoli 130 delavcev, med njimi okoli desetino Slovencev. Izdeluje strojne elemente in sestavne dele za različne stroje, od helikopterjev do raznih dvigal, kopačev itd.

Tretji je bil na vrsti **Marko Magajne** - Financial, LPL – gre za mladega zelo uspešnega borznega posrednika slovenskega rodu, ki v svojem podjetju zaposluje tudi sestro in še enega potomca Slovencev. Pri svojem delu je zelo cenjen, saj je bil že tri leta zaporedoma v čikaški specializirani reviji (financiranje investicij) razglašen za podjetnika leta.

Nenačrtovano se je ministrica na kratko srečala še z **dr. Uršo Prepeluh Magajne**. Kljub magisteriju iz prava, narejenem v Nemčiji, in doktoratu, narejenem v Sloveniji, je morala ob prihodu v ZDA (kjer je poročena s pripadnikom slovenske skupnosti) začeti študij prava od začetka, zdaj pa ima tudi že ameriški doktorat in dela v veliki odvetniški firmi na področju sklepanja mednarodnih pogodb (Baker&McKenzie LLP).

V Milwaukeeju je ministrica najprej obiskala **knjižnico Univerze Wisconsin v Milwaukeeju (UWM)**, kjer hranijo eno največjih zbirk slovenskega glasbenega gradiva zunaj Slovenije (notni material, cedeji itd.). Vodstvo knjižnice je sicer prizadevno, vendar očitno premalo informirano ali pač nepazljivo, saj so bili med razstavljenimi primerki tudi knjiga v slovaščini, vinilna plošča iz Srbije itd.

Kljub temu je za slovenstvo v Milwaukeeju njihov obstoj zelo pomemben, predvsem sodelovanje s Slovensko (žensko) zvezo. V okviru univerze je namreč ustanovljen Sklad za zbiranje slovenske glasbe - **Slovenian cultural program**. Ta organizira številne prireditve.

Slovensko kulturno društvo (SKD) je bilo ustanovljeno leta 1982. V tem času je organiziralo vrsto kulturnih dejavnosti med sicer dokaj razpršeno slovensko skupnostjo na širšem območju Milwaukeeja. Največ je k pestrosti dogajanja prispeval pevski zbor Uspeh, ki deluje pod okriljem SKD in za katerega je le-to organiziralo veliko nastopov, koncertov in gostovanj med slovenskimi skupnostmi v Chicagu, Clevelandu in drugod. SKD pa se je še posebej izkazal v zadnjih letih z organizacijo gostovanj oziroma koncertov gostujočih umetnikov iz Slovenije. V dvorani Univerze Milwaukee Wisconsin so tako v njihovi organizaciji nastopili med drugim: klavirski duo Dekleva, Slovenski oktet, Perpetuum Jazzile, oktet Deseti brat, ansambel Lojzeta Slaka in drugi.

Ministrica je v okviru večernega programa skladu podelila priznanje ob 30-letnici delovanja.

Slovensko kulturno društvo Triglav Milwaukee je bilo ustanovljeno leta 1950. V tem času je organiziralo vrsto kulturnih dejavnosti med sicer dokaj razpršeno slovensko skupnostjo na širšem območju Milwaukeeja. Društvo je ustanovila skupina političnih emigrantov, nekdanjih povojnih beguncev. Leta 2011 je društvo praznovalo 50 let od izgradnje **Triglav Parka** v bližini mesta Milwaukee. Gre za izjemno lepo urejen kompleks v parku, ki vsebuje osrednjo stavbo s prostorom za družabne prireditve, predavanja, plese, praznovanja ipd., kapelico za maše na odprtem, miniaturno cerkvico in pa nekaj kočic zasebnikov – članov društva.

SKD Triglav je tu organiziralo že vrsto velikih prireditev, ena najbolj zanimivih je bilo vseslovensko srečanje leta 2009, ko je v Triglav parku v navzočnosti generalnega konzula RS iz Clevelanda nastopil pevski zbor Uspeh, sicer z drugega političnega pola te skupnosti. Sodelovanje se počasi izboljšuje.

Ministrica je društvu ob obisku ob ravno dopoljnjeni 50-letnici ustanovitve Triglav Parka podelila priznanje Urada. Priznanje, sploh pa sam obisk ministrice, sta bila sprejeta z velikim odobravanjem, kar dokazuje tudi za ta letni čas, ko je Park sicer zaprt, zelo velik obisk srečanja (več kot 50 ljudi).

V prostorih mestne hiše občine West Allis (znotraj Milwaukeeja) je sledil krajši koncert pevskega zbora Uspeh. Ministrico je najprej pozdravil predsednik mestnega sveta Tim Lazich (hrvaško-srbskega rodu), nato pa je ministrica podelila priznanje Urada že omenjenemu Slovenskemu kulturnemu programu pri Univerzi (Slovenian cultural program), učbenik za učenje slovenščine učiteljici v slovenski šoli ter priložnostno darilo organizatorici Virginiji Štrukelj.

Na dogodku je bil navzoč tudi ČK RS dr. Janez Vidmar, ki se zaradi službenih obveznosti ni mogel udeležiti srečanja v Lemontu, kjer je sicer njegov sedež.

V občini West Allis (del širšega Milwaukeeja) sicer živi veliko število slovenskih rojakov - v Wisconsinu naj bi živelo okoli 6.500 oseb slovenskega porekla.

Milwaukee - Cleveland, 30. 11. 2012

Ministrica je obiskala sedež še ene etnično-finančne ustanove, zavarovalnice AMLA (America Mutual Life Association). Ta je nekoliko manjša od SNPJ in KSKJ, ima »samo« nekaj čez 12.000 članov, deluje pa zgolj na območju Ohia. Ima tudi razmeroma najmanj razvite druge programe.

Ministrica je v spremstvu **Steva Zalarja**, predsednika **Zveze slovenskih domov Clevelanda**, ki združuje osem klubov, obiskala tudi skupnost Amišev. Slovenski klubi v Clevelandu se v glavnem ukvarjajo s tem, kako preživeti, saj je članstvo večinoma zelo staro, podmladka pa v glavnem ni. Več klubov bi že prenehalo z delovanjem, če bi lahko prostore prodali, pa tudi to v trenutni situaciji glede na to, kje stojijo, ni mogoče (nevarni predeli mesta z visoko stopnjo kriminala, droge ipd.).

Cleveland, 1. 12. 2012

Ministrica je najprej obiskala **slovensko šolo v župniji Marije Vnebovzete, Collinwood, Cleveland**. Šola šteje med 40 in 65 učencev od 5. do 15. leta starosti (odvisno od leta). V njej poučujejo že večinoma pripadniki 2. generacije. Šola vsako drugo leto organizira obisk Slovenije in za pomoč zaprosi tudi USZS. Pouk poteka ob sobotah v župnijskem kompleksu. Vsako leto pripravijo miklavževanje z glasbeno igrico in recitali ter petjem in obiskom sv. Miklavža, pripravljajo očetovski in materinski dan, sodelujejo pri procesijah in dogodkih v župniji (pasijon, cvetna nedelja, pletenje butaric ipd.). Mnogi sodelujejo tudi pri folklorni skupini **Kres**, ki šteje čez 70 plesalcev vseh starosti (do 19). Ministrici je ob njenem obisku zapel šolski zborček.

Sledil je obisk pri **slovenski šoli v župniji Sv. Vida, Cleveland**. Šola je približno enako velika in deluje na podoben način, s to razliko, da USZS še nikoli ni zaprosila za finančno pomoč. To soboto je imela šola odrske vaje za uprizoritev miklavževanja, kar je bila posebna ponazoritev dejavnosti te šole. Med prisostvovanjem na generalki se je ministrica individualno pogovarjala z več učiteljicami in učitelji. V okviru te šole deluje tudi **šola za odrasle**, ki jo obiskuje več kot 30 odraslih. Pri slednji je poleg jezika bistveno spoznavanje Slovenije in njene kulture. Po ministričinem pozdravnem nagovoru je sledilo par zanimivih vprašanj in prisrčen razgovor.

Med programom si je ministrica ogledala tudi **Slovenski kulturni vrt**, ki stoji v kompleksu kulturnih vrtov v Rockefellerjevem parku v Clevelandu. V njem ima svoje »vrtove« blizu 30 etničnih skupnosti, slovenski vrt pa je bil najprej jugoslovanski, a ga je po razpadu SFRJ »podedovala« slovenska skupnost, saj so bili v njem razen enega upodobljeni zgolj slovenski pesniki. Ker gre za bronaste doprsne upodobitve, so bile le-te skoraj v celoti že pokradene, skupnost pa je v zadnjih letih večino nadomestila bodisi z večjimi bronastimi bodisi s kamnitimi kipi. V vrtu zdaj stojijo upodobitve Ivana Cankarja, Ivana Zormana (clevelandski pesnik in skladatelj), Frederika Barage in Simona Gregorčiča.

Med kosilom v organizaciji **Slovenskega ameriškega sveta** je bila vnovič postavljena obilica vprašanj, povezanih z aktualnimi razmerami v Sloveniji, pa tudi v zvezi z morebitno kandidaturo misijonarja Pedra Opeke z Madagaskarja za Nobelovo nagrado za mir, za kar se to združenje zavzema.

Pozno popoldan je ministrica obiskala še **Slovenski narodni dom**, največjega in osrednjega od osmih slovenskih domov v Clevelandu. Stoji na ulici St. Clair, ki je bila nekoč popolnoma »slovenska«, o čemer še danes pričajo številni napisi na trgovinah. Soseska je zdaj pretežno črnska in z veliko kriminala, a slovenska skupnost tu še vedno prireja največje prireditve, kot so vsakoletno imenovanje Slovenca leta (stara emigracija), martinovanja, silvestrovanja ipd. **Štajersko-prekmurskega, Primorskega ter Belokranjskega kluba itd.**

V njegovem kompleksu so: prostorna in lepa dvorana (z velikim balkonom), ki jo krasi odrska replika znane slike Maksima Gasparija Mati Slovenija, stranski prostor z barom, muzej in arhiv, knjižnica, posebej zanimiv pa je prizidek, ki je sam po sebi zgodovinske vrednosti.

Slovenski muzej in arhiv

Slovenski muzej in arhiv (SMA) je bil ustanovljen na pobudo in ob močnih prizadevanjih GK RS v letu 2008, v letu 2009 pa je odprl nove prostore. Ti obsegajo večnamenski – galerijski prostor, pisarne in arhivski del, en prostor pa ima na voljo Slovensko genealoško društvo. SMA v glavnem deluje kot muzej in galerija, saj zbira predvsem različne artefakte (knjige, umetnine, fotografije, noše, obleke itd.), arhivska dejavnost pa ni (dovolj) razvita. Prireja številne razstave in ena takih je bila tudi kiparska razstava Lučke Koščak iz Slovenije (živi in dela tudi v Švici), odprta ob obisku ministrice.

Ministrico je v domu pozdravil predsednik doma in SMA Bob Hopkins, pripadnik 3. generacije slovenskih izseljencev, ki sicer tudi nekoliko govori slovensko in igra harmoniko ter obiskuje tečaje slovenščine v organizaciji lektorata.

Genealoško društvo

Genealogija ali rodoslovje je v ZDA izjemno priljubljeno, predvsem pri potomcih starejše slovenske migracije, ki išče svoje korenine. Sodelujejo s Slovenskim rodoslovnim društvom in so dobro organizirani, občasno prirejajo potovanja v RS z namenom iskanja prednikov, grobov itd. V kompleksu SMA ima lepo urejene arhive in razstavni prostor.

Slovenska knjižnica

Slovenska knjižnica je zelo stara in nekoč ugledna ustanova, ki hrani dragoceno knjižno gradivo. Dolga leta je bila neaktivna, po letu. 2008 se je delovanje poživilo, predvsem po prihodu Nence Cerar, zdaj pa je spet predvsem zaprta.

Tudi ob obisku ministrice ni bilo nikogar od predstavnikov knjižnice, da bi ji le-to razkazal.

Po ogledu prostorov doma in prizidka, v katerem je shranjen original Gasparijeve slike Mati Slovenija, je v osrednjem delu SMA ministrica nagovorila navzoče in podelila priložnostna darila ter se zahvalila za dosedanje delo in spodbudila k delu v prihodnje. Obisk dogodka je bil dokaj skromen, vsekakor pa je bil obisk muzeja in prostorov genealoškega društva zelo koristen in informativen.

Cleveland – New York, 2. 12. 2012

Ministrica se je najprej udeležila **volitev Predsednika RS**, ki so tako kot vedno potekale v prostorih **Slovenskega doma za ostarele** (Slovenian Home for the Aged) v Clevelandu.

Tega si je ob tej priložnosti tudi ogledala. V domu so večinoma ostareli Slovenci starejše emigracije, že rojeni v ZDA, in pa zdaj že večinoma Neslovinci. Vodstvo in osebje je pretežno ameriško. Dom dobro sodeluje s slovensko skupnostjo, med drugim prireja vsakotedenski koncert polka glasbe, ki ga izvajajo starejši glasbeniki. Zadnja pridobitev je velik parkirni prostor za obiskovalce s pokritim dovozom do vhoda ter prizidek za novih 60 ležišč in rehabilitacijsko dvorano.

Dopoldan se je ministrica udeležila še slovenske maše v **župniji Marije Vnebovzete**. Po maši je slovenskemu župniku podelila priznanje Urada ob 60-letnici rojstva za njegovo neprecenljivo vlogo pri ohranjanju slovenstva v Clevelandu.

V župniji M. Vnebovzete sicer večino predstavljajo pretežno ekonomski emigranti, ki so v ZDA prišli v 60. in 70. letih. Ti tvorijo najbolj živo jedro skupnosti. Z župnijo so povezani že omenjeni Štajersko-prekmurski, Primorski in Belokranjski klub. Gre za intelektualno preprostejšo populacijo, potomci so večinoma usmerjeni v tehniške poklice – je pa delovanje župnije najbolj »sveže«.

Janez Kumše je bil rojen v ZDA, očetu Slovincu in materi Slovakinja. Slovensko se je naučil v odraslih letih, študiral je tudi v Sloveniji. Med rojaki je izjemno priljubljen, tudi zaradi svojega pristopa do mladih, kolesarjenja itd., leta 2005 je dokončal gradnjo večnamenske župnijske dvorane, kjer se odvija veliko dogodkov. Rojaki so mu »posvetili« celo ulico oziroma dovoz do župnišča (Kumse Rd.).

Obisk v **New Yorku** je organiziral **Ivan Kamin**, predstavnik v Svetu Vlade RS za Slovence po svetu. Kljub majhnosti je dejavnost slovenske skupnosti v NY živahna, to pa predvsem po zaslugi slovenske župnije sv. Cirila na Manhattnu. Pred 20 leti jo je prevzel frančiškan p. Krizolog Martin Cimerman. Tam

je sicer začasno deloval že prej. Župnija je bolj kot kdajkoli prej postala središče slovenskega dogajanja v tem velikem mestu. Župnija prireja slovenske kulturne večere, ima redne slovenske maše, v nekaj sobah pa gosti tudi študente ali druge obiskovalce iz Slovenije.

Brez prizadevnosti p. Krizologa vseh teh dejavnosti zelo verjetno ne bi bilo, predvsem pa verjetno ne bi več bilo slovenske cerkve oziroma župnije, ki predstavlja fizično zbirališče naših rojakov. Zato je ministrica p. Krizologu podelila priznanje ob 20-letnici prihoda v župnijo.

New York - Slovenija, 3. december

Na dan odhoda je ministrica Ljudmila Novak obiskala še enega slovenskega podjetnika, dr. Hilarija Roliha. Ta kljub svojim 81 letom še vedno vsak dan redno prihaja v svoje podjetje, ki se ukvarja z ladjedelništvom. Sodeluje tako s civilnimi kot vojaškimi partnerji. Pri vodenju podjetja pomaga Rolihov sin Peter.

V razstavni dvorani slovenske župnije se je ministrica sestala še s predstavnicama newyorške podružnice SUA (Slovenian union of America, nekdanja Slovenska ženska zveza), ki sta izrazili željo po uvedbi pouka slovenščine na daljavo preko Skypa ter predstavili projekte izmenjave gledališč iz izseljenstva in Slovenijo.

Pred odhodom na letališče je ministrica obiskala spominski park Ground Zero – 9/11 Memorial, ki stoji na kraju, kjer sta nekoč stala porušena »dvojčka« WTC.

Pripravil: dr. Zvone Žigon